

بمعل بادرضمن اشتغال بآن صاحب امتیاز تصور نماید که بواسطه وجود (فرس مازور) شروع بساختن راه مزبور یا ادامه آن ممکن نیست باید کتباً مراتباً بوزارت فواید عامه با ذکر دلایل کافی اطلاع دهد وزارتخانه مزبور منتهی در ظرف یکماه بعد از وصول مراسله صاحب امتیاز وجود (فرس مازور) را کتباً تصدیق یا تکذیب مینماید.

در صورت اول به نسبت مدتی که (فرس مازور) بر قرار است بر مهلت شروع بکار یا اختتام آن افزوده خواهد شد. رئیس - آقای آقامیرزاشهاب (اجازه)

آقا میرزاشهاب خواستم يك توضیحی از آقای مخبر بخواهم. در آخر سال نوشته شده است (در صورت اول به نسبت مدتی که (فرس مازور) برقرار است بر مهلت شروع بکار یا اختتام آن افزوده خواهد شد مدت این امتیاز سی سال است - میخواستم به بینم آن مدتی فرس مازور است و طول خواهد کشید آیا در مدت امتیاز هم تغییراتی خواهد داد و مؤثر است یا خیر؟

فرضاً يك مدت طولانی فرس مازور شد که نتوانست راه را باز و ابتدای این سی سال از روزی است که این قرارداد مبادله میشود حالا هر روز یا يك ماه دیگر مبادله میشود ولی در مدت سه سال یا دو سال صاحب امتیاز بواسطه فرس مازور نتوانست شروع بساختن راه بکند و راه را بسازد آیا این تعطیل در آن مدت سی سال هم مؤثر است یا نه؟

اگر چنانچه هست در اینجا قید نشده است و باید تصریح شود.

مخبر - عرض میکنم در این قبیل اختیارات کلیتاً وقتی فرس مازور میرسد غالباً در تمام مراحل سیر میکنند در تمام مدت امتیاز مراعات میشود ولی در آنجا ذکر شده است که قبل از شروع بعمل یا در ضمن اشتغال و این عبارت همچو میفهماند که مقصود دو قسمت اول است که یکسال مهلت شروع بکار است و دو سال هم برای ساختن راه که روی هم رفته سه سال مدت دارد که این راه را بسازد و اگر فرس مازور پیش آمد بر آن سه سال افزوده میشود ولی اگر در اثناء این که راه تمام شد فرس مازوری پیش بیاید البته تصریحی در این خصوص اینجا ندارد و فقط آنچه که در اینجا میفمایند همان قسمت اول است.

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - در صورتی که فرس مازور مانع شروع یا اختتام عمل شود البته همانطور که ذکر شده است باید بهمان مقدار و بهمان تناسب بر مدت مذکور افزوده شود لیکن اگر چنانچه بعد از ختم عمل وقتی که راه تمام شد فرس مازور شد و

صاحب امتیاز پنجسال شش سال نتوانست استفاده کند از راهی که شوسه کرده است البته تصدیق میفرمائید که باید آن مدت بر مدت امتیاز افزوده شود. برای اینکه ابتدای این امتیاز از روزی است که مجلس تصویب میکنند بنابر این از مدت استفاده او غیر حق کسر میشود شاید مدت هم طولانی شد

پس البته باید در نظر گرفت يك کسی که امیدوارم موفق شود این راهها را شوسه کند يك فایده بزرگی هم ببرد و البته بایستی هم استفاده کند تا اسباب تشویق دیگران بشود.

وزیر فواید عامه - آقای مخبر توضیحاتی دادند در تعقیب توضیحات ایشان برای اینکه صریح تر شده باشد عرض میکنم که مدت فقط و فقط مربوط بیکسال و سه سال است و هیچ ربطی با سی سال مدت امتیاز ندارد چرا؟

برای اینکه میگویند فرس مازور این یعنی چه؟

تصور کردنی نیست که در آئیه در مملکت فرس مازوری پیش بیاید که پنجسال شش سال آنطوریکه آقا فرمودند صاحب امتیاز نتواند وظایف خود را انجام دهد و راه بین بندر جزو دامغان را سطح کند و یا فرس مازوری پیش بیاید که راه شوسه بین بندر جزو دامغان یا کجا را اشغال کند.

البته فرس مازور از نقطه نظر موقت شاید پیش بیاید بطوریکه چند ماهی مانع از کار باشد مثل اینکه سیل بیاید یا برف زیادی بیاید یا حوادث دیگری يك ماه دو ماه موقتاً پیش آید که مانع ساختن راه باشد مسلم است آن مدت باید مؤثر باشد در مهلتی که بصاحب امتیاز داده شده است یعنی در یکسال و دو سال ولی اگر صاحب امتیاز راهش را ساخت و تمام شد آنوقت شش ماه تعطیل پیش بیاید البته این شش ماه تعطیل نباید در مدت امتیاز مؤثر باشد زیرا مدت امتیاز همان سی سال است پس این مدت فقط مربوط بهمان سه سال است جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهادها قرائت میشود بشرح ذیل قرائت شد

۱ پیشنهاد آقای تهرانی - این بنده پیشنهاد مینمایم که عبارت فرس مازور تبدیل به (مانع فوق العاده) شود

پیشنهاد آقای دامغانی - بنده پیشنهاد میکنم کمیسیون فرس مازور را توضیح بدهد و محدود کند زیرا انقلاب و حملات ترکان در آن راه عادی است.

بنده پیشنهاد میکنم که در ماده قید شود که اگر در ظرف یکماه وزارت فواید عامه در مورد فرس مازور جواب صاحب امتیاز را نداد آن سکوت را صاحب امتیاز بمنزله

قبول تلقی خواهد نمود
رئیس - آقای دستغیب پیشنهاد کرده اند جلسه ختم شود.

جمعی از نمایندگان - صحیح است
رئیس - دستور جلسه آئیه اول را راپورت کمیسیون مبتکرات راجع بطرح پیشنهادی آقای سرکشیک زاده راجع بمنع مسکرات ثانیاً قانون انتخابات. روحی - بنده با قسمت اول مخالفم اجازه میفرمائید عرض کنم.

رئیس - بفرمائید
روحی - روزه شنبه بر طبق يك رأیی که مجلس داد منحصر است بشور در قانون انتخابات در روز پنجشنبه منحصر شده است برای قانون انتخابات رأی هم داده ایم و چنانچه هر روز ما بخواهیم این قانون را معطل کنیم بعقیده بنده معنی ندارد بمعاوضه قوانین دیگر مثل قانون سجل احوال قانون انجمن های ایالتی و بلدی و معیزی حاضر است و مقدم است که جزو دستور شود و طرح آقای سرکشیک زاده که راجع بمنع مسکرات است ازومی ندارد و البته در مملکت اسلامی نباید چنین کارهایی اتفاق بیفتد و اساساً بنده مخالفم با اینکه این طرح جزو دستور شود.

رئیس - آقای افشار (اجازه)

افشار - بنده تقاضا میکنم راپورت کمیسیون مبتکرات راجع بمعاقت شهر ارومیه و خوی و سلماس و توابع تا سه سال از تأدیبه مالیات مستقیم جزو دستور شود

رئیس - آقای میرزا آقاخان (اجازه)

میرزا آقاخان - بنده می خواستم عرض کنم که قانون استخدام اعضاء تقنینیه اگر ممکن است جزو دستور شود
رئیس آقای عماد السلطنه (اجازه)

عماد السلطنه - عرض بنده هم همان بود که آقای روحی فرمودند که روز پنجشنبه اختصاص بقانون انتخابات داشته باشد ولی يك لایحه کوچکی است راجع بورتیه مستشار دفتر و معطلی هم ندارد خواستم تقاضا کنم اگر آقایان موافقت فرمایند در اول جلسه مطرح شود.

رئیس - عده کافی نیست. اجازه می فرمائید جلسه را ختم کنیم.

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی مؤمن الملک منشی - علی اقبال الممالک منشی معظم السلطان

جلسه یکصد و نوزدهم صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه نهم برج ذی الحجه ۱۳۰۴ مطابق چهارم شهر رجب ۱۳۴۳

مجلس دو ساعت و بیست دقیقه قبل از ظهر بر ریاست آقای مؤمن الملک تشکیل گردید.

رئیس - آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - بنده هم قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای میرزا پیدالله خان (اجازه)

آقامیرزاییدالله خان - قبل از دستور عرض دارم.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده در ابتدا خواستم اعتراض بکنم که در صورت مجلس دستور امروز را نوشته بود طرح پیشنهادی آقای سرکشیک زاده ولی بعد دیدم که در آخر ذکر شده است : چون مجلس اکثریت نداشت رأی گرفته نشد و همان قانون انتخابات جزء دستور شد.

دیگر عرضی ندارم
رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - عرض بنده هم همان بود.

رئیس - آقای دامغانی (اجازه)

شریعتمدار دامغانی - بنده هم قبل از دستور عرضی دارم

رئیس - آقای آقا شیخ عبدالرحمن (اجازه)

آقا شیخ عبدالرحمن - بنده راجع صورت مجلس جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند در صورتی که بنده مریض بودم بکمیسیون مرخصی هم نوشته بودم و تقاضای هفت روز مرخصی کرده بودم.

رئیس - امروز تقاضای مرخصی سرکار بتصویب میرسد غیبت سرکار هم اصلاح میشود.

آقای رهنما (اجازه)

رهنما - شرح اسف انگیزی باعضاء هادی مولوی نوشته شده و تمام آقایان نمایندگان تقدیم شده است که یکی از آنها فعلاً در دست بنده است که عیال آمریکائی بسرش نظر بطمی که در اموال پسرش کرده است او را بقتل رسانده و شرح مبسوطی ذکر کرده است که خانه و اثاثیه و مقاداری

وجه نقد او را ضبط کرده و مدارکی برای خودش ذکر کرده بوده و نوشته است مواد آنها را بکمسیون هریاض فرستاده بود.

البته آقایان نمایندگان محترم تصدیق میفرمایند که اتباع يك دولتی در ممالک دیگر تمام دلگرمیشان بجمایت مملکت و دولت خودشانست. (بعضی از نمایندگان - صحیح است)

بنا بر این عقیده بنده در این قبیل قضایا نباید بی قید بود و این مطلب باید جدا از طرف مجلس شورای ملی تعقیب شود. البته در سایر ممالک یکنفر از اتباع خارجه که زندگی میکنند نهایت اعتماد را بدولت خودش دارد و میداند قوای دولت خودش پشت سر او هست.

در اینموقع هم اگر اسناد و مدارکی بیاورند که در آن رسیدگی شود تا حقوق یکنفر ایرانی که در جای دیگر زنده گانی می نماید تا معین شود که باعث دلگرمی سایر اتباع ایران مقیم خارجه هم بشود. بعضی از نمایندگان - صحیح است

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - چون هنوز بودجه بمجلس نیامده است و دولت مشغول تدوین بودجه است بعضی مطالب که مربوط بودجه مملکتی است بمقیده بنده باید قبلاً تکلیف آنها معلوم شود که اگر دولت بخواهد بودجه را تدوین کند بدانچه باید بکند، طرح قانونی از طرف آقای داور و جمعی از آقایان نمایندگان بامضاء رسیده است که پنجاه هزار تومان از مستمریات تخصیص بمعارف داده شود.

این طرح مدتی که در کمسیون مبتکرات بود و فعلاً راپورت آنهم رسیده است چیزی هم نیست خیلی مختصر است عقیده بنده این است که قبل از دستور بمقابل توجه بودن این طرح رأی گرفته شود و برود بکمسیون بودجه که دولت در موقع تهیه بودجه تکلیفش را بداند.

رئیس - باید کتباً تقاضا را بدهید تا رأی بگیریم.

آقای آقامیرزا یدالله خان (اجازه)

آقای میرزا یدالله خان - البته آقایان در نظر دارند که در چندی قبل راجع بگاوگیری و نیامدن محصول در اینجا از طرف آقایان مذاکراتی شد که از این راه ممکن است مشکلاتی برای مملکت فراهم شود و بنده هم پیشنهادی تقدیم کردم که بکمسیون مبتکرات رجوع شد.

نمیدانم آن پیشنهاد چه سوء اثری پخشید علاوه بر اینکه بازار این مساعده

نشدمتأسفانه اثاثیه زارمین را حراج کرده اند و بقیه گاوهای هم که مانده است بضرع شلاق بطهران آورده اند که بفروشد بنده خواستم از آقای دست غیب مغیر کمسیون مبتکرات سؤال کنم که پیشنهاد بنده چه سوء اثری پخشید که این ترتیب پیش آمده است و از مقام محترم ریاست استدعا کنم بدولت تذکر داده شود که در آتیه از بعضی اقدامات واجبات و تعدیات جلوگیری شود.

سهام السلطان - وارد دستور شویم. رئیس - وارد دستور شویم؟ شیروانی - بنده پیشنهادی تقدیم کرده ام.

(پیشنهاد آقای شیروانی بشرح ذیل قرائت شد)

بنده تقاضا میکنم طرح قانونی آقای داور راجع بینجامه زار تومان در اول دستور امروز گذاشته شود.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - اینموضوع چندان مفصل نیست و مذاکره زیادی ندارد فقط رأی بمقابل توجه بودنش گرفته میشود و میبرود بکمسیون بودجه.

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - مجلس رأی دارد که امروز اختصاص بمذاکره در قانون انتخابات داشته باشد.

بعضی از نمایندگان - ممکن است تغییر بدهند.

کازرونی - بلی ممکن است همه چیز ممکن ولی مجلس رأی داده است و ما نباید بدون اینکه موافقت داشته باشیم رأی مجلس را باطل کنیم این ترتیب خوب نیست.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - آقای کازرونی گویا تصور میکنند که مجلس الزام داده است حتماً يك كار بخصوص صحبت کند. خبر اینطور نیست مطابق نظامنامه داخلی مجلس در هر جلسه هر کبلی حق دارد تقاضا کند که دستور مجلس عوض شود.

آقای میرزا یدالله خان - بنده میخوانم بیاورند التزامی که نیست! بنده میخوانم این تقاضا را بکنم که بمقابل توجه شدن يك طرح قانونی رأی گرفته شود.

رئیس - رأی میگیریم بپیشنهاد آقای شیروانی آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است پیشنهاد دیگری از طرف آقای دامغانی رسیده است (بشرح آتی قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم قانون انتخابات از دستور خارج شود تا ترتیب حوزه بندی

هم خانمه پذیرد. رئیس - آقای دامغانی (اجازه)

شریعتدار دامغانی - بمقیده بنده اشکالیکه در قانون انتخابات می باشد و بزرگترین اشکالاتست ترتیب حوزه بندیها است.

زیرا ترتیب حوزه بندیها معلوم نیست از روی چه اصلی است.

برای یکجا دوازده و کیلر برای یکجا دوفتر و کیلر معین کرده اند و کاملاً با هم اختلاف دارند پس خوبست ماصبر کنیم تا کمسیون در ترتیب حوزه بندیها تجدیدنظر کند و رأی ریش را که بمجلس داد آنوقت اینقانون مطرح شود.

رئیس - آقای عراقی (اجازه)

حاج اسمعیل عراقی - بنده تصور می کنم آقای شریعتدار در این مدتی که تشریف نداشتند خیال کرده اند کمسیون تجدید نظر در قانون انتخابات صرف يك خبری بدون اینکه ترتیب آنها را داده باشد. به مجلس آمده است در صورتی که اینطور نیست.

این قانون در دوره چهارم مدتی مطرح بوده است در این دوره هم تقریباً شش هفت ماه درش تجدیدنظر شده است اگر حالا نظر آقای شریعتدار يك تقاضی دارد ممکن است پیشنهاد بفرمایند چون شور اول است میبرود بکمسیون و در آنجا اصلاح میشود.

به چه مناسبت از دستور خارج شود؟ رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای دامغانی.

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد.

خبر کمسیون مبتکرات ۲۲ راجع به پیشنهاد آقای داور مطرح است (بشرح ذیل قرائت شد)

کمسیون مبتکرات طرح پیشنهادی آقای داور و جمعی از نمایندگان را راجع بکسر پنجاه هزار تومان از مستمریات و و شهریه های کسانی که استطاعت دارند و یا خودشان واگذار میکنند و اختصاص آن بمعارف اساساً قابل توجه میدانند و تقاضا دارد بکمسیون بودجه ارجاع گردد.

رئیس - آقای تقی زاده

بنده میخواستم پیشنهاد کنم که گفته نشود بمعارف تخصیص داده می شود.

گفته شود بمدارس ابتدائی چون اگر گفته شود تخصیص بمعارف داده میشود ممکن است يك قسمش صرف بمز و صندلی شود.

رئیس - آقای دست غیب (اجازه)

دست غیب - کمسیون مبتکرات داخل در جزئیات يك مطالب نمیشود.

اساساً این طرح را کمسیون مبتکرات قابل توجه دانسته باین معنی که پنجاه هزار تومان از مستمریات اشخاص فنی و آنهایی که استطاعت دارند کسر شود و به مصرف برسد.

حالا اگر آقایان در جزئیات آن نظری دارند پیشنهاد کنند میبرود بکمسیون مربوطه در آنجا تجدیدنظر میشود.

ممکن است پیشنهاد کنند تخصیص به مدارس ابتدائی داده شود.

علی ای تقدیر کمسیون مبتکرات همینقدر صلاح دانسته است که این پنجاه هزار تومان از مستمریات کسر و صرف معارف شود.

آقایان پیش نهاد ایشان را بفرستند به کمسیون در آنجا تجدیدنظر میشود.

رئیس - اصلاحاتی که باید بشود در کمسیون مربوطه باید بشود.

رأی میگیریم به قابل توجه بودن این طرح.

آقایان موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد. برای اطلاع خاطر آقایان عرض می کنم بودجه تفصیلی وزارت مالیه رسیده است و به کمسیون بودجه مراجعه شده است.

قانون انتخابات از ماده بیست و يك مطرح است.

(بترتیب ذیل خوانده شد)

ماده ۲۱ - انجمنهای نظامی وزارت فرعی مکلفند علاوه بر اعلانی که انجمن مرکزی منتشر نموده از پنج الی هفت روز بانتضای محل قبل از شروع بانتخابات اعلانی نشر داده و بانتخابات خود را بر وفق مقررات قانون خانه دهند.

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بمقیده بنده در اینجا باینستى يك چیزهایی پیش بینی شود که موجبات تسریع و سهولت انتخابات فراهم شود. اینماده اجازه

میدهه بانجمن اولی با فرعی که بانتخابات را بتعمیق بیندازد و اگر آقایان در خاطر داشته باشند در زمان ریاست وزرائی آقای مستوفی الممالک امر فرمودند در کلیه مملکت مقدمات انتخابات بکمرته فراهم شود و در تمام بست خانه ها ترفه و اوراق لازم حاضر شده بود بکمرته امر فرمودند بحکام که شروع بتوزیع ترفه نمایند.

بنده هم عقیده ام این است که آن ترتیب بهترین ترتیب است.

باید در مملکت دفعه شروع بانتخابات بشود بکمرته در تمام حوزه های مرکزی اعلانات منتشر شود همان اعلانات انجمن

زده - باشان اجازه دادم
اخگر - به بنده فرمودید؟
رئیس - بلی
اخگر - در بدو امر آقای یاسائی فرمودند چون يك اصلاح عبارتی بود بنده عرض نکردم ولی حالا آقای شیخ محمد علی وارد شدند در يك موضوعی که انجمن نظارت فرعی پس از اینکه کارشان تمام شد همانجا آراء را استخراج میکنند و میفرستند بانجمن مرکزی یا مثل سابق صندوق میفرستند بانجمن مرکزی و ایشان باین قضیه مخالف هستند که انتخابات ختم شد استخراج آراء بشود و بعد بانجمن مرکزی بفرستند.
يك نفر از نمایندگان - مخالف نبودند.
اخگر - در صورتیکه باین قسمت موافق باشند ایرادی باین ماده وارد نیست و این ماده هم معنایش این است که میگويد:
انجمن‌های نظارت فرعی پس از ختم انتخابات و استخراج آراء نتیجه را اعلام نموده (این مطابق عقیده سرکار است) سپس صورت مجلس انتخابات خود را در حدود مقررات ماده (۵۶) نوشته بهر اعضاء انجمن و نماینده حکومت می‌رسانند و این مخالف بانظریه آقای آقا شیخ محمد هلی نیست و ایشان مخالف نبودند.
رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)
حائری زاده - بنده موافق بودم بعد از موافق حرفی ندارم
رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)
ضیاء الواعظین - بنده پیش نهادی داده‌ام.
رئیس - آقای دستغیب (اجازه)
دست غیب - اشکالات آقای یاسائی وارد بود بواسطه اینکه اشکال اولی بر فرض اینکه اصلاح عبارتی هم باشد وارد است و این عبارت همانطوریکه آقای یاسائی فرمودند (ختم انتخابات و استخراج آراء) يك عبارت غلطی است و علاوه بر این عبارت بیک طور است که معنایی از آن فهمیده نمی‌شود.
يك نفر از نمایندگان - سپس راهم بفرمائید.
دست غیب - لفظ سپس هم گفته میشود این عبارت آنطوریکه کمیسیون مقصود دارد معنایی فهمیده نمی‌شود (انجمن‌های نظارت فرعی پس از ختم انتخابات و استخراج آراء نتیجه را اعلام نموده سپس در دوره چهارم مخصوصاً این لفظ سپس يك تاریخ و حکایاتی دارد که در آن دوره چهار ماه يك اعتبارنامه در سرفه سس مهمل ماند

و این لفظ سپس يك سابقه دارد و گمان میکنم عناوین مختلفه پیش بیاورد و از این جهت بنده باین لفظ سپس مخالفم (سپس) صورت مجلس انتخابات خود را در حدود مقررات ماده ۵۶ نوشته بهر اعضاء انجمن و نماینده حکومت رسانیده بانجمن مرکزی میفرستند تا ضمیمه صورت مجلس های باقی حوزه انتخابیه بشود) باقی حوزه های انتخابیه هم بهمین ترتیب است و بیکلی اسباب تعویق انتخابات میشود و چون عقیده خودم این است که این ماده معلوم نیست چه میخواهد بگويد و چه ماده میخواهد مطرح کند این است که باین ماده مخالفم.
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
سهام السلطان - بنده مخالفم
رئیس - شاهزاده محمد هاشم میرزا موافقت؟
محمد هاشم میرزا - بلی
رئیس - بفرمائید.
محمد هاشم میرزا - اگر مراجعه ب قانون انتخابات بفرمائید در آنجا این کلمات از قبیل مجلس انتخابات و ختم انتخابات بانام استعمال شده و برای گرفتن رای مثلا میگويد در مجلس انتخابات اسلحه ممنوع است چه است و در این باب نیز چهارده ماده است و مقصود از انتخابات چیست و مقصود نوشتن يك یا چند نفرات برای نمایندگی است و البته وقتی که رای دادند و تمام شد انتخابات تمام شده است و استخراج آراء برای این است که معلوم شود عدد آراء نسبت بهر کس چقدر است و کدام يك اکثریت دارند و انتخابات که لفظ فارسی آن برگزیدن است یعنی يك نفر را معین کنند برای نمایندگی و وقتي که آراء در صندوق ریخته شد دیگر کسی حق ندارد رای بدهد و انتخابات تمام شده است و مقصود از استخراج آراء این است که به بنده نماینده کیست و عبارت هم که املا فصاحت دارد و اگر درست دقت بفرمائید رفع اشکالشان خواهد شد.
رئیس - آقای سهام السلطان (اجازه)
سهام السلطان - بنده اساساً ترتیب قرائت آراء در انجمن‌های فرعیه مخالفم و عقیده دارم آرائی که در خارج گرفته میشود اساساً ترتیب اخذ آنها باین ترتیب باشد.
صندوقی که برای اخذ آراء است از طرف انجمن مرکزی مهر شود و آنوقت بفرستند برای انجمن فرعی و فقط آن شکافی که برای ریختن آراء است باز کند و در روز آخر هم که بایستی آراء را بفرستند بانجمن مرکزی انجمن‌های فرعیه همان شکاف را مهر میکنند و بفرستند در انجمن مرکزی کلبه آراء قرائت شود و نتیجه استخراج آراء هم هر چه باشد اعلان شود و بنده باقرائت آراء در حوزة های فرعیه مخالفم و جهت هم این است که صندوقهائی که آراء در آن جمع میشود باید بهر انجمن مرکزی باشد و بنده پیش نهادی هم نوشته‌ام و تقدیم کردم.
رئیس - آقای حاج میرزا عبدالوهاب (اجازه)
حاج میرزا عبدالوهاب - عرض بنده همین بود که آقای سهام السلطان فرمودند جمع نمایندگان - مذاکرات کافی است.
رئیس - مذاکرات کافی است؟ (گفتند بلی)
رئیس - پیش نهادها قرائت میشود (بعضون ذیل خوانده شد)
پیش نهاد آقایان حاج سیدالمعتقین و آقا شیخ محمد علی طهرانی - پیش نهاد بنام ماده ۲۳ بترتیب ذیل اصلاح شود.
ماده ۲۳ - استخراج آراء در مجلس انتخابات بعمل آمده انجمن نظارت فرعیه نتیجه را اعلام نمایند االی آخر
پیش نهاد آقای دامغانی - بنده پیش نهاد میکنم تبصره ذیل ضمیمه ماده ۲۳ شود
تبصره - چنانچه انجمن فرعی صلاح بداند عین آراء مضبوطه را بفرستد بانجمن مرکزی که استخراج شود
ایضاً پیش نهاد آقای دامغانی - بنده پیش نهاد میکنم بعد از لفظ هر کلبه با امضاء اعضاء ضمیمه شود.
پیش نهاد آقای ضیاء الواعظین - پیشنهاد میشود که ماده ۲۳ بترتیب ذیل اصلاح شود:
که بعد از استخراج آراء در مجلس انتخاب علاوه شود.
پیش نهاد آقای میرزا یزید الله خان - بنده پیشنهاد میکنم ماده ۲۳ اینطور اصلاح شود.
انجمن‌های نظارت فرعی پس از ختم انتخابات صندوقهائی آراء حوزة را توسط نماینده خودشان مهوور بانجمن مرکزی ارسال دارند که در آنجا استخراج و ضمیمه نمایند.
پیش نهاد آقای شیخ جلال بنده اصلاح ماده ۲۳ قانون انتخابات را بشرح ذیل پیشنهاد میکنم ماده ۲۳ انجمن‌های نظارت فرعی پس از ختم انتخابات و گرفتن آراء سپس صندوق آراء را بهر اعضاء انجمن و نماینده حکومت رسانیده بانجمن مرکزی ارسال میدارد
پیش نهاد آقای حاج میرزا عبدالوهاب بنده پیشنهاد میکنم ماده ۲۳ اینطور دو مدت معین هر کس آمده هر کس هم نیامد حق انتخاب ساقط است و این چیزی نیست که اشکال داشته باشد و اشکال در قسمتی است که میگويد اثرواقي پیش آمده و بعقیده بنده بیشتر

موانع از ناحیه حکومت ماست و آنطوریکه آقایان قرار داده اند مانع را ملاحظه قرار داده اند
زیر انجمن فرعی انتخابات را تمام می کند ولی حکومت اگر بپسندد کاندید هایش معین شده
احتمال میدهد که صندوق آراء بپیل او تمام نشده است
آنوقت ممکن است مواقع زیادی درست کنند
مثلاً از جمله در قسمت وسائل نقلیه هزار نوع موانع پیش می آید بوی گوید چرخ کالسکه شکسته یا فلان طور شده و بالاخره طوری میکنند که حق آن حوزة را از دست بدهند و امیدوارم در صورتیکه اینطور نیست و مادر عمل دیده ایم که بیشتر باعث تاخیر و تعویق وزارت داخله یا حکومت یا نوکرهای حکومت بوده اند اگر چه دیگران هم هستند ولی حکومت اگر بغواهد جلو گیری بکند میتواند
ولی اگر حکومت موانعی درست کند دیگران نمیتوانند جلو گیری کنند بلی ممکن است يك موانع خارجی را پیش بینی کرد.
مثلاً يك سيل عظیمی در راه آمده باشد که نماینده حکومت یا امین بصیر نتوانند بعمل انتخابات حاضر شوند ممکن است این فرض را کرد
ولی این خیلی نادر است ولی آن طوریکه بنده عرض کردم بیشتر احتمال دارد زیرا اگر حکومت رفع موانع را در مدتی معین شده تکرار چه میشود و این طوریکه پیش بینی شده و در نتیجه این ماده ممکن است يك قسمت از حوزة های فرعیه حششان ساقط شود و از بین برود
مخبر نماینده محترم منتظر هستند که بواسطه قانون انتخابات تمام امور دولتی اصلاح شود آن مسئله علیحده است که باید دولت خوب آورد که مأمورین خوب انتخاب کنند
اگر نکرد و بایند انتخاب کرد و کلاه مجلس آن دولت را استیضاح کنند
تعقیب کنند
سوال کنند و او را از کار بردارند مجازات کنند
آنها يك باجی است که مربوط بقانون نیست و ما این قانون را با فرض این که دولت مأمورین خوب دارد مینویسیم و اگر دولت مأمورین خوب دارد باید عوض کند ب علاوه انتخابات هم در وقت شروع میشود که مجلس است و با نظارت خود مجلس جریان پیدا می کند

اگر خبط و خطائی یا اعمال نفوذی از طرف مأمورین دولتی شد و کلا حضور دارند خودشان تعقیب کنند و نمیشود مأمورین را با قانون انتخابات اصلاحشان کرد.
رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
طهرانی - عرض ندارم
رئیس - آقای شیروانی (اجازه)
شیروانی - بنده خیلی تقدیس میکنم يك اشخاصی را که عقیده راسخ دارند و به قول فرنگی ها ایده نیکس دارند دست غیب فارسی بگویند
شیروانی - عرض کردم عقیده راسخ آقای نازرونی و آقای حائری زاده عقیدشان اینست که باید قانون انتخابات را عوض کرد و عقیده راسخ آنها هم اینست که باید همین قانون را حتما تصویب کرد بنده تقدیس میکنم اشخاصی را که دارای عقیده راسخ هستند ولو اینکه عقیده شان هم مخالف عقیده بنده باشد ولی در عین حال با اینکه آنها را تقدیس می کنم عقیده ام اینست که خودم حق دارم از روی عقیده خودم دفاع کنم
بنده این ماده را عملی نمیدانم زیرا در عمل هم این ماده قانون در این چند ساله مشروطیت تجزیه شده است
و گمان میکنم معاینش در نزد اغلب آقایان ثابت است
معاین این ماده از قانون دو طرف دارد و هر طرف هم مضرات و در عین حال هم غیر عملی است
يك نظرش این است که اگر شکایتی شد در موردیکه انجمن مرکزی برای انجام انتخابات فرعی مقرر داشته است شکایت طوریکه پیش بینی شده و در نتیجه این ماده ممکن است يك قسمت از حوزة های فرعیه حششان ساقط شود و از بین برود
مخبر نماینده محترم منتظر هستند که بواسطه قانون انتخابات تمام امور دولتی اصلاح شود آن مسئله علیحده است که باید دولت خوب آورد که مأمورین خوب انتخاب کنند
اگر نکرد و بایند انتخاب کرد و کلاه مجلس آن دولت را استیضاح کنند
تعقیب کنند
سوال کنند و او را از کار بردارند مجازات کنند
آنها يك باجی است که مربوط بقانون نیست و ما این قانون را با فرض این که دولت مأمورین خوب دارد مینویسیم و اگر دولت مأمورین خوب دارد باید عوض کند ب علاوه انتخابات هم در وقت شروع میشود که مجلس است و با نظارت خود مجلس جریان پیدا می کند
خودشان در صندوق نرفتند مثلا اخویشان که کاندید بودزمینه برای آن حاضر نشده و این عقب مانده آنوقت انجمن تشخیص میدهد که اهالی سبب تاخیر بوده اند و دوما تبه باید تجدید شود.
بالبینکه حقوقشان را ساقط کنیم این يك طرف قضیه است که این عیوب را دارند اما طرف دیگر معكوسش که گفته اند دوما تبه سبب تاخیر موانعی خارجی بوده بود قبل انجمن ساخته اند و حکومت رفع موانع را کرده مدتی که سبب تاخیر شده معاف و آراء آنها پذیرفته خواهد بود.
این درست يك دامنه وسیعی است که داده میشود تا صندوق آن حد نصاب را پیدا نکرده انتخابات را دامنه بدهند زیرا می‌توانند انجمن وقتی تصدیق کند که این موانع صحیح بوده و موانع داشته باید تجدید شود آنوقت می بینید بیکه جلی هشت روز و جلی دیگر هشت ماه طول میکشد تا تمام شود برای اینکه هی انجمن تشخیص میدهد که موانع صحیح بوده و باید تجدید شود و هی موانع پیدا میشود باز رفع میکنند باز تجدید میشود و این مسئله را در صورتیکه قانون سابق این رخه را نداشت تغییر میکردند و این استفاده را میکردند.
حالا آن تغییر در این قانون تصریح داده شده و این استفاده را از این طریق میکنند.
درست هر روز همان مشکلات و موانعی که در بعضی اوقات در خصوص بعضی از مجلسا پیش می آید و در مجلس شورای ملی هم نسبت ببعضی از اعتبار نامه های آقایان مخالفت مینمودند از همین نقطه نظر بود که میگفتند چرا در بعضی جاهها نصف روز یا يك روز زیاد بر مدت قانونی اخذ رای شده یا تفرقه داده اند و همین را سبب بطلان انتخابات میدانستند ولی امروز برعکس راه را باز گذاشته اند و درست این يك راه های روشن برای انجمن نظارت باز کرده اند که هر وقت دلش خواست و دید در صندوق مطابق میلش آراء گرفته است آنوقت آنرا استخراج میکنند و اگر نتیجه نگرفت انتخابات را عقب می اندازند و میگويند خیر اهالی حاضر نشدند
بیايید انتخابات را در این مدت تمام کنند بنده نمیدانم پس از این کدام محکمه بین المللی و حضور محکمه است که حکم میدهد بر عدم حقايت بعضی از اهالی و بنده تعجب میکنم از اینکه قسمت فرمایش آقای حائری زاده که فرمودند ما فرض میکنیم که قانون را برای آدم خوب مینویسیم!! فلسفه قانونگذاری بر خلاف اینست زیرا آدم خوب اصلاً قانون میخواهد آدم با وجدان وظیفه شناس قانون نمی خواهد - قانون را باید برای کسی نوشت که به است

ختم انتخابات در ظرف یک هفته مذمه صورت مجلس انتخابات و بانجمن مرکزی فرستاده منحل می شوند.

بعقیده من وقتیکه از بانجمن های فرعی خودشان مسئولیتی دارند باید خودشان مختار باشند که رسیدگی کنند باین معنی که چون در یکی از مواد گذشته تصریح شده بود که همان اقتداری را که انجمن مرکزی دارد انجمن فرعی هم همان مسئولیت و همان اقتدار دارد در این صورت باید رسیدگی بشکایات و ختم آن را هم خود انجمن فرعی عهده دار باشند برای اینکه شامه مسئولیت را نسبت بانجمن فرعی قائل شده اید اینجا این اختیار را می دهید بانجمن مرکزی اگر آنها مسئول صحت جریان انتخابات حوزه فرعی خودشان هستند پس همانطور که انجمن نظارت مرکزی قضاوت باید داشته باشد در حوزه اصلی انجمن فرعی هم باید همان اختیار و قضاوت را داشته باشد نسبت به حوزه فرعی خود و اگر مشمول صحت جریان انتخابات هستند این ترتیب بعقیده بنده منطقی ندارد.

مخبر از نماینده محترم استدعا می کنم اگر نظر دارند در اطراف مواد مذکور خبلی بشود خوب است مواد را تمام مطالعه و بعدها تراش بفرامایند اینجا می نویسد انجمن های فرعی اوراق شکایات و عقیده خود را بانجمن مرکزی بفرستند اگر رسیدگی نکرده اند پس چه طور عقیده خود را اظهار میکنند بدیهی است انجمن باید رسیدگی کند عقیده خود را ضمیمه کند بفرستد بانجمن مرکزی.

نایب رئیس آقای طهرانی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی اینجا فقط حق قضاوت بانجمن مرکزی داده شد این اظهار عقیده کردن مثل اظهار عقیده کردن مدعی العموم میماند.

در محکمه جنائی که این اظهار عقیده اثرومندی برش مرتب می شود در حالتیکه باید انجمن فرعی قضاوت کند نه اینکه رایور بر باشد مثل سمت مدعی العموم حق قضاوت بانجمن فرعی است نه بانجمن اصلی.

چرا بواسطه اینکه او ناظر است بعمليات انتخاب حوزه خودش و معایب مضار را او میداند و از این ماده همچو استفاده میشود که قضاوت بانجمن اصلی است نه بانجمن فرعی در صورتیکه حق قضاوت بانجمن فرعی است چرا؟

برای اینکه قاضی در هر جائی وقتی اوضاع را مشاهده کرد و در اعتراضات اطلاع پیدا کرد میتواند قضاوت کند اگر حق قضاوت را بانجمن فرعی ندهید و بانجمن اصلی بدیهی در حالی که مشاهده نکرده این مثل قضاوت غیابی است و قضاوت غیابی هم اثری ندارد.

نایب رئیس آقای اخگر (اجازه)

اگر مفهوم مخالف عقیده آقایان مخالفین این است که انجمن های فرعی اوراق شکایات را پیش خود ضبط کنند و عقیده شان را هیچ کس اظهار نکنند انجمن های فرعی وقتی رسیدگی بکار کردند البته باید راپرت بانجمن مرکزی که مافوق آنها است بدهند و عقیده خودشان را بعد از رسیدگی بقضای انتخابیه یا بایستی اظهار بدارند یا خبر.

آیا اوراق شکایاتی که راجع بان انتخابات رسیده انجمن فرعی بانجمن مرکزی بفرستد یا نباید بفرستد؟ البته پس از آنکه آقایان متوجه این هستند که اوراق شکایات دوسه انتخابات حتی مجلس هم باید بیاورند باین حال تعجب میکنم که چطور می فرمایند انجمن مرکزی از قضایائی که در حوزه انجمن فرعی اتفاق افتاده اطلاع پیدا نکنند و اصلاح چطور مرکزیت را میتوان برای آن قائل شد

والبت بایستی انجمن مرکزی از عملیاتی که در انجمن فرعی میشود اطلاع پیدا کند و شکایاتی که رسیده باید آنها را بفرستند به انجمن مرکزی تا انجمن مرکزی اطلاع پیدا کند که آن شکایات چه بوده و عقیده انجمن فرعی را راجع بشکایاتی که حاصل شده است بدانند تا بتواند در آن درست قضاوت کند.

آقایان می فرمایند انجمن مرکزی حق قضاوت ندارد و این چیز فرس است البته انجمن فرعی وقتی که کارش تمام شد و انتخاباتش خاتمه یافت شکایاتی که حاصل شده نباید آن شکایات را پیش خودش نگاهدارد و باید بفرستد بانجمن مرکزی و عقیده خود را راجع بان شکایات باید اظهار کند.

بهین دلیلی که آقایان می فرمایند انجمن فرعی اطلاعات بیشتر است بهین دلیل باید عقاید خودش را راجع بشکایات واصله اظهار کند تا انجمن مرکزی بتواند قضاوت کند و بهیند این شکایات صحیح است یا صحیح نیست. یاسائی - بنده توضیحی دارم. اظهارات بنده را سوه تعبیر کردند.

آیة وقت قضاوت را او گذار بانجمن مرکزی کند. مقصود بند این بود.

نایب رئیس آقای شیروانی (اجازه) شیروانی - آقای مخبر وقتی که می فرمایند حالا که بنا است حرف بزیند اول مواد را بخوانند و بعد حرف بزنند. این بنوری که آقای مخبر گوشه دار صحبت می فرمایند یک قدری سوعظن زیادتر میشود برای اینکه در یک ماده که مقدرات انتخابات بسته باو است و راجع بعوزه بندی است وقتی مذاکره در آن ماده اختصا داده شد بدوسه نفر بخصوص وقت هم دیگران بخواهند اظهار عقیده کنند حق اظهار عقیده را سلب کنند.

آیة وقت سوعظن بیشتر میشود بنابراین این بعقیده بنده خوبست بگذارند در یک قانونی که باید مقدرات حکومت ملی یک مملکتی را تأمین کند تمام افراد نمایندگان مملکت حق داشته باشند در آن اظهار عقیده کنند.

اینجا مقدمه عرض شده بود و اما آقای اخگر متأسفانه هر چیزی را که خودشان فکر میکنند تصور میکنند که طرف مقابل هم در صورتی که ما هم گوش داریم. نه آقای یاسائی و نه آقای طهرانی هیچکدام نفرمودند که ما حق قضاوت را اختصا بدسیم به یکی از این دو انجمن اینطور گفته اند.

نشد در این جا گفته شد که انجمن فرعی هم باید رسیدگی کرده عقیده خودش را اظهار نماید و ما نزعی نداریم اگر یک کار در اینجا اضافه شود که انجمن رسیدگی کرده و عقیده خودش را اظهار کند تمام منازعات برطرف میشود.

از من فرعی باید مثل انجمن اصلی حق داشته باشد رسیدگی کند. چرا؟ برای اینکه از وضعیات حوزه خودش شاید از انجمن اصلی بهتر اطلاع داشته باشد.

رسیدگی که کردند عقیدشان را به انجمن اصلی اطلاع میدهند و انجمن اصلی بطور کلی قضاوت میکند. این عقیدهای است که بطور کلی مخالفین اظهار میکنند و کسی هم لافت است که بانجمن اصلی اجازه ندهند که رسیدگی کند.

(گفتند مذاکرات کافی است) نایب رئیس - پیش نهاد قرائت میشود. (باین مضمون خوانده شد) پیشنهاد آقای آقا میرزا ییاد الله خان بنده پیشنهاد میکنم:

در ماده ۲۵ بعد از عبارت عقیده خود را کلمه (بامدارک) اضافه شود. پیشنهاد آقای حاج سیدالمحققین پیشنهاد می نمایم که ماده ۲۵ بشترتیب دست غیب - بنده هم مخالفم با کلمه

ذیل اصلاح شود: انجمن های فرعی پس از ختم انتخابات تا یک هفته شکایات را می پذیرد و در ظرف هفته ثانیه بشکایات واصله رسیدگی و اوراق شکایات را با عقیده خود ضمیمه صور مجلس نموده بانجمن مرکزی می فرستد. پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین: پیشنهاد می شود که در اول ماده ۲۶ جمله ذیل علاوه بشود: مهین برای تعیین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند.

علاوه بر این مهین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند. بهرحال مهین باید برای جمعی تعیین کرد که در کجا باید گذارند شود والا هر روز جمعی را مثل بچه بغل کردن و این سوراخ آسوراخ کشاندن بعقیده بنده چیز غریبی است و نباید تکلیفش معلوم شود.

پیشنهاد آقای اخگر (اجازه) اخگر - آقای طهرانی معتقد بودید که بایستی نماینده حکومت هم حتماً حاضر باشد. در صورتیکه در سایر مواد مسئولیت متوجه حکومت است و البته باید حاضر شود و خود نماینده حکومت بخوبی میداند که باید حاضر شود و در اینجا نوشته شده در حضور اعضاء انجمن و حاضرین بدیهی است نماینده حکومت هم که مسؤول است حضور بهم خواهد رسانید و راجع بجمعیه شرحی فرمودند گمان میکنم این مسئله مربوط باین ماده نیست و جایش جای دیگر است.

معلوم است جای جمعی در انجمن نظارت است و لازم نیست در یک ماده که مربوط بیک عقیده بخصوصی است تمام قضایا و نکات ذکر نوشته شود. جمعی از نمایندگان غذا کرات کافی است.

بعضی گفتند کافی نیست نایب رئیس - رأی میکنم بکفایت مذاکرات آقایان بیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند. (اکثر نمایندگان قیام نمودند) نایب رئیس - تصویب شد. پیشنهاد ها قرائت میشود.

پیشنهاد آقای اخگر (شرح ذیل خوانده شد) تبصره ماده بیست و چهاره اخگر - حالا موقش نیست. پیشنهاد شاهزاده محمد ولی میرزا - پیش نهاد میکنم بنده بیست و هفت ضمیمه یاسائی - عرضی ندارم. نایب رئیس - آقای آقا شیخ محمد علی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی این ماده دوسه نواقض دارد. اولاً حضور نماینده حکومت را در اینجا عنوان نکرده و نوشته در حضور

مهر و یا امضاء (بعضی گفتند - مذاکرات کافی است) نایب رئیس - پیش نهاد قرائت میشود. (باین ترتیب قرائت شد) پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین: پیشنهاد می شود که در اول ماده ۲۶ جمله ذیل علاوه بشود: مهین برای تعیین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند.

علاوه بر این مهین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند. بهرحال مهین باید برای جمعی تعیین کرد که در کجا باید گذارند شود والا هر روز جمعی را مثل بچه بغل کردن و این سوراخ آسوراخ کشاندن بعقیده بنده چیز غریبی است و نباید تکلیفش معلوم شود.

پیشنهاد آقای اخگر (اجازه) اخگر - آقای طهرانی معتقد بودید که بایستی نماینده حکومت هم حتماً حاضر باشد. در صورتیکه در سایر مواد مسئولیت متوجه حکومت است و البته باید حاضر شود و خود نماینده حکومت بخوبی میداند که باید حاضر شود و در اینجا نوشته شده در حضور اعضاء انجمن و حاضرین بدیهی است نماینده حکومت هم که مسؤول است حضور بهم خواهد رسانید و راجع بجمعیه شرحی فرمودند گمان میکنم این مسئله مربوط باین ماده نیست و جایش جای دیگر است.

معلوم است جای جمعی در انجمن نظارت است و لازم نیست در یک ماده که مربوط بیک عقیده بخصوصی است تمام قضایا و نکات ذکر نوشته شود. جمعی از نمایندگان غذا کرات کافی است.

بعضی گفتند کافی نیست نایب رئیس - رأی میکنم بکفایت مذاکرات آقایان بیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند. (اکثر نمایندگان قیام نمودند) نایب رئیس - تصویب شد. پیشنهاد ها قرائت میشود.

پیشنهاد آقای اخگر (شرح ذیل خوانده شد) تبصره ماده بیست و چهاره اخگر - حالا موقش نیست. پیشنهاد شاهزاده محمد ولی میرزا - پیش نهاد میکنم بنده بیست و هفت ضمیمه یاسائی - عرضی ندارم. نایب رئیس - آقای آقا شیخ محمد علی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی این ماده دوسه نواقض دارد. اولاً حضور نماینده حکومت را در اینجا عنوان نکرده و نوشته در حضور

مهر و یا امضاء (بعضی گفتند - مذاکرات کافی است) نایب رئیس - پیش نهاد قرائت میشود. (باین ترتیب قرائت شد) پیشنهاد آقای ضیاء الواعظین: پیشنهاد می شود که در اول ماده ۲۶ جمله ذیل علاوه بشود: مهین برای تعیین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند.

اعضای انجمن و حاضرین از انتخاب کنندگان. در صورتیکه نماینده حکومت حاضر نباشد باینکه مسؤلیت هم در این اساس ندارد. علاوه بر این مهین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند.

علاوه بر این مهین نکرده اند که چه را کجا بگذارند. غالباً جمعاً با رئیس انجمن بغل گرفته و در منزلش میبرند یا بمنزل حکومت یا جای دیگر میبرند. بهرحال مهین باید برای جمعی تعیین کرد که در کجا باید گذارند شود والا هر روز جمعی را مثل بچه بغل کردن و این سوراخ آسوراخ کشاندن بعقیده بنده چیز غریبی است و نباید تکلیفش معلوم شود.

پیشنهاد آقای اخگر (اجازه) اخگر - آقای طهرانی معتقد بودید که بایستی نماینده حکومت هم حتماً حاضر باشد. در صورتیکه در سایر مواد مسئولیت متوجه حکومت است و البته باید حاضر شود و خود نماینده حکومت بخوبی میداند که باید حاضر شود و در اینجا نوشته شده در حضور اعضاء انجمن و حاضرین بدیهی است نماینده حکومت هم که مسؤول است حضور بهم خواهد رسانید و راجع بجمعیه شرحی فرمودند گمان میکنم این مسئله مربوط باین ماده نیست و جایش جای دیگر است.

معلوم است جای جمعی در انجمن نظارت است و لازم نیست در یک ماده که مربوط بیک عقیده بخصوصی است تمام قضایا و نکات ذکر نوشته شود. جمعی از نمایندگان غذا کرات کافی است.

بعضی گفتند کافی نیست نایب رئیس - رأی میکنم بکفایت مذاکرات آقایان بیکه مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند. (اکثر نمایندگان قیام نمودند) نایب رئیس - تصویب شد. پیشنهاد ها قرائت میشود.

پیشنهاد آقای اخگر (شرح ذیل خوانده شد) تبصره ماده بیست و چهاره اخگر - حالا موقش نیست. پیشنهاد شاهزاده محمد ولی میرزا - پیش نهاد میکنم بنده بیست و هفت ضمیمه یاسائی - عرضی ندارم. نایب رئیس - آقای آقا شیخ محمد علی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی این ماده دوسه نواقض دارد. اولاً حضور نماینده حکومت را در اینجا عنوان نکرده و نوشته در حضور

تبصره. جمعی انتخابات را دولت در مرکز تهیه نموده تمام حوزه های انتخابیه ارسال میدارد. پیشنهاد آقای طهرانی - نایب رئیس - ماده بیست و هشتم قرائت میشود (باین عبارت خوانده شد) ماده بیست و هشتم - اشخاصی که حق انتخاب کردن را دارا هستند باید قبل از ورود بمجلس انتخابات اسم یک یا چند نفر منتخبین خود را مطابق عده و ترتیبی که در اعلان سفید بی نشانی نوشته بیچیده با خود بیاورند. نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه) یاسائی - عرضی ندارم. نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی - آقایان این احتمال هم که لازم اش نوشتن آراء است ضروری ندارد فید شود چون وقتی که بنشاند در انجمن نظر ترفه داده شود و مثل سابق مردم بروند و پس از چند روز دیگر بیاید رأی بدهند.

معنی شخص انتخاب کننده باید نوشته. و حاز آنکه همه این حق را دارند لهذا این ماده بنظر بنده غلط است. نایب رئیس آقای اخگر (اجازه) اخگر - چون شاید یک قدری مذاکره در این مورد مابین آقایان نمایندگان معتبرم بشود. لذا بنده لازم میدانم که قدری مفصلتر توضیح بدهم. یک قانونی که نوشته میشود باید تمام اطراف احتمالات آن قانون را هم فکر کرد وقتی گفته میشود آن کسی که برای گرفتن تفرقه حاضر میشود باید رأی خودش را در روی کاغذ سفید بنویسد و بیاورد. این البته برای جلوگیری از یک احتمالاتی است و چون تمام احتمالات فرضیه کوچک در این جا ذکر شده. این احتمال هم که لازم اش نوشتن آراء است ضروری ندارد فید شود چون وقتی که بنشاند در انجمن نظر ترفه داده شود و مثل سابق مردم بروند و پس از چند روز دیگر بیاید رأی بدهند. همه آقایان میدانند که این معایب زیادی را در بردارد که حقاً بایستی جلوگیری شود از این جهت برای جلوگیری از این معایب فکر کردند که چه باید کرد بالاخره همچو قرارداد شده هر کس که میاید تفرقه بکشد باید همانجا هم رأی بدهد در این صورت اگر نباشد که ما بگوئیم هر کسی میاید تفرقه بکشد همانجا بنویسد البته این شامل با سواد ها خواهد شد بی سوادها نمیتوانند خودشان رأیشان را بنویسند مجبور بندهند بدینگران تا برای آنها بنویسند پس یک کسی که سواد ندارد و میخواهد رأی بنویسد باید بکسی بدهد برایش بنویسد که متنت علیه او باشد و آن شخص که ظرف اعتماد است ممکن است در ده خودش باشد و نمیتواند تفرقه اش را که گرفته با عضاء انجمن بگوید من با آقایانی که اینجا هستند اعتماد دارم و باید بروم درده خودم و بدهم آخونده برایم بنویسند و برگردم.

تبصره. جمعی انتخابات را دولت در مرکز تهیه نموده تمام حوزه های انتخابیه ارسال میدارد. پیشنهاد آقای طهرانی - نایب رئیس - ماده بیست و هشتم قرائت میشود (باین عبارت خوانده شد) ماده بیست و هشتم - اشخاصی که حق انتخاب کردن را دارا هستند باید قبل از ورود بمجلس انتخابات اسم یک یا چند نفر منتخبین خود را مطابق عده و ترتیبی که در اعلان سفید بی نشانی نوشته بیچیده با خود بیاورند. نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه) یاسائی - عرضی ندارم. نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه) آقا شیخ محمد علی طهرانی - آقایان این احتمال هم که لازم اش نوشتن آراء است ضروری ندارد فید شود چون وقتی که بنشاند در انجمن نظر ترفه داده شود و مثل سابق مردم بروند و پس از چند روز دیگر بیاید رأی بدهند. همه آقایان میدانند که این معایب زیادی را در بردارد که حقاً بایستی جلوگیری شود از این جهت برای جلوگیری از این معایب فکر کردند که چه باید کرد بالاخره همچو قرارداد شده هر کس که میاید تفرقه بکشد باید همانجا هم رأی بدهد در این صورت اگر نباشد که ما بگوئیم هر کسی میاید تفرقه بکشد همانجا بنویسد البته این شامل با سواد ها خواهد شد بی سوادها نمیتوانند خودشان رأیشان را بنویسند مجبور بندهند بدینگران تا برای آنها بنویسند پس یک کسی که سواد ندارد و میخواهد رأی بنویسد باید بکسی بدهد برایش بنویسد که متنت علیه او باشد و آن شخص که ظرف اعتماد است ممکن است در ده خودش باشد و نمیتواند تفرقه اش را که گرفته با عضاء انجمن بگوید من با آقایانی که اینجا هستند اعتماد دارم و باید بروم درده خودم و بدهم آخونده برایم بنویسند و برگردم.

باید روی کاغذ چاپی باشد ولی باید روی کاغذ بی نشان رای را بنویسند زیرا اگر کاغذ چاپی باشد شخص رای دهنده یک ملاحظاتی خواهد کرد و در نتیجه مجبور خواهد شد شخصی را که با او میگویند مینویسد.

ولی اگر کاغذ بی نشان باشد و رسمی نباشد این اجباراً ندارد و هر کسی را که دلش میخواهد خواهد نوشت از این جهت قید شده است که آراء باید روی کاغذ بی نشان نوشته شود.

اما در موضوع نوشتن مذاکره شد اگر گفته شود که از طرف مجلس کاغذی بجائی نوشته شده دلیل بر این نیست که هر یک از آقایان فردا فرد کاغذ نوشته اند یا اگر گفته شود که وزارت داخله جواب کاغذ فلان آقا را نوشته این حاکی از این نیست که خود وزارتخانه یعنی میزو و صندوق ها کاغذ نوشته اند.

زیرا وزارتخانه خودش که شخص نیست تا بتواند جواب کاغذ کسی را بنویسد اینها یک معانی اصطلاحی است و در اینجا هم که ذکر شده مقصود اینست کسی که سواد دارد خودش مینویسد و کسی هم که سواد ندارد میدهد ب دیگر می نویسد تا موافق عقیده خودش اسم کسی را که میخواهد برایش بنویسد.

در صورتیکه کسی موافق عقیده بنده بگچیزی را نوشته باشد مثل اینست که خود من نوشته باشم ب دیگری.

والا ملازمه این فرمایش آقایان است که هر کس که میرزا دارد اگر مکتوباتی بکسی بنویسد معلوم میشود آن مکتوبات را خود او نوشته و میرزا بنویسده است و این ترتیب صحیح نیست.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

ضیاءالواعظین - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم

نایب رئیس - بفرمائید

ضیاءالواعظین - بعقیده بنده این ماده یکی از مواد اساسی قانون انتخابات است در موضوع اوراق رای سفید با نشان

یابی نشان اینها بکسوتهائی هستند که مردم در اطراف آن یک افکاری دارند و مطالعاتی باید بکنند از این جهت بعقیده بنده در این قسمت باید بیشتر وقت شود.

نایب رئیس - رای می گیریم بکفایت مذاکرات.

آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام کردند)

نایب رئیس - تصویب شد پیشنهادها قرائت میشود.

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد آقای حاج سیدالمحققین - ترتیب ذیل اصلاح شود.

کردن را رازا هستند اسم یک یا چند نفر منتخبین خود را مطابق عده و ترتیبی که در اعلان انجمن نظار مقرر است روی کاغذ سفید بی نشان حاضر نموده بجمع رای می اندازند.

پیشنهاد آقای تقی زاده پیشنهاد میکنم که در ماده ۲۸ نوشته شود انتخابات کنندگان در مجلس انتخابات اسم منتخبین خود را روی کاغذ علامت دار مخصوصی که انجمن نظار همانجا بدست او میدهد فی المجلس نوشته بصندوق بیندازند.

پیشنهاد شاهزاده محمدولی میرزا - در ماده ۲۸ پیشنهاد میکنم قید کاغذ سفید لغو شود.

پیشنهاد آقای مشار اعظم - بنده پیشنهاد میکنم ماده ۲۸ باماده ۲۹ ترکیب شود.

پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال - اصلاح ماده ۲۸ را بشرح ذیل پیشنهاد مینمایم

اسم منتخبین مطابق عده و ترتیبی که در اعلان انجمن نظار مقرر است روی کاغذ سفید بی نشان نوشته بیچیده تهیه مینماید.

نایب رئیس - ماده بیست و نهم قرائت می شود.

(با اینضموز خوانده شد)

ماده (۲۹) انتخاب کنندگان پس از گرفتن تعرفه بلافاصله ورقه رای خود را در حضور نظار در جعبه رای انداخته و تعرفه خود را بمنشی انجمن میدهند که باطل نموده بصاحب آن مسترد دارد صاحبان تعرفه با احتیاط مواردی که تجدید انتخاب لازم شود تعرفه خود را محفوظ خواهند داشت

نایب رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - بنده با این ترتیب دادن تعرفه داخل رای مخالفم.

زیرا قطع نظرا از اینکه عملی نیست یک زحمت و اشکالاتی هم برای انتخاب کنندگان تولید خواهد کرد

زیرا انجمن نظار البته بدیهی است که در وسط میدان مشق یا میدان شاه اصفهان تشکیل نمی شود بلکه در یک محوطه محفوظی تشکیل خواهد شد

اگر فرضاً اهالی قراه نزدیک هزار نفر در یک ساعت معینی قبل از ظهر آمدند و خواستند هم تعرفه بگیرند هم رای بدهند آیا ممکن است این چهار نفر تعرفه دهنده در رای گرفتن این هزار نفر نظارت کنند و آنها را راحت نمایند؟

بنده گمان نمیکنم این مسئله عملی باشد و اگر هم در این دوره این مسئله باین ترتیب تصویب شود گمان میکنم در دوره ششم حذف خواهند کرد

زیرا در عمل دیده میشود که دچار زحمت و مشکلات خواهند شد.

نه انجمن نظارت موفق میشود که

باین ترتیب وظیفه خودش را انجام دهد. نه انتخاب کنندگان میتوانند از حق خودشان استفاده نمایند. و فرضاً عده اعضاء انجمن را هم اگر زیاد کنند باز کافی برای انجام مقصود نیست و بعقیده بنده اصلا عملی نیست

وقتی که ده هزار نفر دانه وارد یک محلی شدند و خواستند رای بدهند قطعاً معطل خواهند شد و بانها هم که نمیشود گفت امروز بروند فردا یا پس فردا بیایند مگر وقتی که شما معتقد هستید که بی سوادها از رای دادن محروم باشند والا مادام که معتقد هستید که بی سوادها هم باید در امر انتخابات شرکت کنند

آنوقت هر چند روز یکمرتبه عده زیادی در محل رای دادن معطل شوند و چندین مرتبه ایاب و ذهاب کنند بروند و بیایند این اسباب زحمت است.

و اینکه نوشته (صاحبان تعرفه با احتیاط مواردی که تجدید انتخاب لازم شود تعرفه خود را محفوظ خواهند داشت) این هم ضروری نیست برای این که اگر انتخابات تجدید شود آن تعرفه های قبلی کافی نیست.

باید از نواعلان شد و تعرفه بدهند پس این قید هم لازم نیست

نایب رئیس - آقای اخگر (اجازه)

اخگر - فلسفه که آقای یاسائی فرمودند؛ اگر فرض کنیم که هزار نفر میخواهند بیایند رای بدهند و انجمن نظارت هم در یک محل محدود است آنوقت چطور میشود که این هزار نفر هم تعرفه بگیرند و هم رای بدهند این فرمایش موجب تعجب بنده شده آن کسی که در محل انجمن میاید و میخواهد تعرفه بگیرد

اگر ممکن شد که وارد شود و تعرفه اش را هم گرفت که رای میدهد و اگر هم ممکن نشد وارد بشود

البته هر قدر که ممکن شود وارد میشوند در همان روز تعرفه میگیرند و رای هم میدهند و هر چه باقی ماند فردا میاید آنکار را می کند.

اما این که میفرمایند نمی شود ب مردم گفت حالا بروید فردا بیایید

بنده نمی دانم چطور نمی شود ب مردم گفت حالا بروید فردا بیایید

ولی میشود گفت حالا بروید و یک ماه دیگر بیایید؟ و بنده نمی دانم این بیشتر اسباب زحمت خواهد بود برای کسی از شانزده فرسخ میاید که رای بدهد یا آنقسم اول؟

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

نایب رئیس - دو فقره پیشنهاد راجع بختم جلسه رسیده است.

مخبر - این فصل را تمام کنید آنوقت جلسه را ختم بفرمایند.

(دو فقره پیشنهاد از طرف آقایان مدبر الملک و حاج ملک التجار (بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد آقای مدبر الملک - بنده پیشنهاد میکنم جلسه ختم شود.

پیشنهاد آقای ملک التجار - بنده پیشنهاد ختم جلسه را مینمایم.

نایب رئیس مخالفی نیست؟ بعضی از نمایندگان - خیر.

نایب رئیس - آقای دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا یحیی دولت آبادی - چند فقره لایحه آمده است به کمیسیون میتکرات.

نایب رئیس - راجع به ختم جلسه است؟ حاج میرزا یحیی دولت آبادی - بنده در دستور عرضی دارم.

نایب رئیس - آقای مشار اعظم (اجازه)

مشار اعظم - ضرر ندارد جلسه را ادامه دهیم تا این ماده بگذرد.

زیرا این ماده خیلی مهم است و در اطراف آن یک مذاکرانی هم باید بشود بنده بهتر میدانم که مذاکرات در اطراف آن تمام شود آنوقت جلسه را ختم کنیم شیروانی - در جلسه آتی هم میتوانیم مذاکره کنیم.

نایب رئیس - (خطاب بآقای مشار اعظم) کدام ماده را میفرمائید؟

مشار اعظم - همین ماده بیست و نهم را که خوانند یک عیبی دارد.

نایب رئیس - مذاکرات در ماده ۲۹ ختم شد.

آقای آسید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - پیشنهاد های این ماده را بخوانید.

نایب رئیس - پیشنهادی در این ماده نرسیده است.

پیشنهادی از آقای کازرونی رسیده است قرائت میشود.

(اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم چند فقره خبر کمیسیون عرایض و مرخصی قرائت شود.

آنوقت جلسه ختم شود.

روحی - بنده مخالفم

نایب رئیس - راجع بدستور جلسه آتی چند فقره پیشنهاد از طرف بعضی از آقایان رسیده ولی چون عده برای رای دافی نیست.

کمان میکنم بهتر این است که دستور معین نشود.

جلسه روز شنبه سه ساعت قبل از ظهر (مجلس نیساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملک

منشی
منشی
معلم السلطان